

RÉZ ANDRÁS ÚGY VÉLI, SZNOBOK A HAZAI OLVASÁSI SZOKÁSOK

Akiről nem írnak, az nem létezik

A mai magyar olvasókat, kiadókat és könyvvásárlási szokásainkat Réz András esztéta a filmpiacot uraló ideges kapkodással jellemzi. Az írásművek kereskedelmét leginkább a hipermarketek polcaihoz hasonlítja, ahol vásárláskor a döntő szempont a csomagolás és az ár.

– Térkép szükségeltetne a gigantikus könyvesboltokhoz és mérhetetlen kínálatukhoz. A filmekhez hasonlóan ugyanis mára a könyveknek is csupán parányi része művészet – hasonlította a huszonegyedik századi könyvet a filmhez Réz András esztéta. – A filmpiac szinte mindenben alkalmazkodott a nézőihez, még olyan vadonatúj műfajok is felbukkantak, mint a tinihorror, tiniromán, tinikaland, sőt tiniszex. Ezek nézőikhez fiatalítva mesélik újra a hagyományos történeteket, hiszen a filmesek érzékelik: jószerével már kizárólag tizen- és huszonevűek töltik meg a nézőtereket. A fogyasztók életkorával magyarázta Réz

Réz András: Görcsös kapkodás jellemzi a könyvpiacon

FOTÓ: GYENES KÁLMÁN

András, hogy rengeteg film készül, és ezek szinte gyorséttermi tolakodással lökdösik ki egymást a mozikból. Az esztéta úgy érzi, ez a görcsös kapkodás jellemzi a könyvpiacon is. A kötetek villámgyorsan cserélődnek, a könyvesek nem rakároznak. Aki frissen nem vásárol, lemarad, és

legfeljebb antikvárium-ban bukkanhat a kiadványok nyomára. A könyvek menedzselésére ráadásul a filmnél lényegesen kevesebb pénz jut, ezért marad a csodavárás, hogy a végtelen kötetáradatból az olvasók felfedeznek valamit.

– Szemérmetlenül sok könyvet löknek piacra a

kiadók, még ha tudják is előre, hogy nem képesek ennyit gondolni. Inkább próbálkoznak, mert sohasem lehet tudni, hátha ott rejtőzik a század átütő erejű könyve – szolt az üzleti szemléletű érvekről. – A könyvek élete rövid, születésük ugyancsak villanásszerű. A kéziratokból két hónap alatt könyvet nyomtatnak, és ebbe az időbe belefér még az illusztrálás, a szerkesztés és a korrektúrázás. Egy év alatt akár az írás idegen nyelvű kiadása is napvilágot láthat. A kiadók mindenre lecsapnak, amiben csak egy kicsit is nagyobb sikert sejtnek. Irományok özönével állnak szemben, és csak próbálkoznak észszel szelektálni, hogy közben a fürdővízzel együtt ne öntsék ki a gyereket. Az alapszemlélet tehát: mit lehet eladni?

Emiatt Réz András szerint az olvasó is „pocsék” helyzetbe kerül, és úgy emeli le a polcra a könyvet, mint egy árucikket a hipermarketben – a csomagolása alapján. Kezében forgatja, és esetleg mérlegeli, elég blikkfangos-e a címe, mond-e valamit a

szerző neve, és poénosan fogalmazták-e meg a fülszövegét. Ezek után ott a döntő szempont: az ár. Vagyis nehéz helyzetbe kerül, aki előzetes elképzeléseket mellőzve bátorodik választani. Az sem segítene persze, ha kritikákat, ismertetőket olvashatnánk a szaklapokban, mert többségük késve közöl ilyen írásokat. Addigra a mű már rég-es-rég hiánycikk lesz. – Sznob világunkban ettől függetlenül akiről nem írnak, az nem létezik. A kultúra kettőszakadt, hiszen például a kaland-, a női vagy a szingli regényekről egyetlen sor sem jelenik meg. Maradnak a szent tehenek, a hétköznapi olvasó pedig továbbra is önállóan kényszerül bolyongani. Ilyenkor még találunk mentőövet az interneten, bár ott meg a vélemények tengerében tapogatózhatunk. Biztosan hozzájutunk azért néhány adathoz a szerzőről, és elolvashatjuk a világon megjelent értékeléseket. Az internet mégsem olyan sznob és nagyképű, mint a hazai szokások.

DOMBAI TÜNDE

GYÉMÁNT CSILLA KÖNYVE IMRE ZOLTÁN RÓL

A hiány természete

Könyvbemutató lesz holnap este fél 6-kor a szegedi színház társalgójában, amelyre Imre Zoltán táncművész, koreográfus tisztelőit várják.

Sokan vannak még Szegeden, akik személyesen ismerték, tisztelték, szerették; talán megértik, képtelenség elfogulatlanul írni a könyvről, amely ezt a címet viseli: Imre Zoltán táncművész, koreográfus.

Kitaláltam, megpróbálkozom az adatokkal, a számok csak kopognak. Fölírtam tehát ezeket egy papírra és dőbenten meredtem – a nyolcasokra! Az első periódusa nyolc év volt Szegeden, háromszor nyolc, azaz huszonnégy éves korában nyerte Kölnben a koreográfiai díjat és „kint maradt Nyugaton”. Az emlékeztető színházi gála, amelyen a három „disszidens” – Barbay, Vámos, Imre – együtt szerepelt Szegeden 1986-ban volt, és az 1994-es évad kezdődött már nélküle – a második szegedi korszak is nyolc esztendő. Ezen a nyáron már nyolcadszor kell arra gondolnunk, hogy Imre Zoltán soha többé nem tér vissza. Nyolcadikán született.

En is. Mióta az eszemet tudom, a nyolcas a kabalaszámmom. Mit mondana erre a misztikum- és titokszerelemes Imre Zoli?

Ez a kérdés – mit mondana erre? –, különös módon ez tolszik elő a leggyakrabban. Hiányzik – az okossága. Az impulzivitása. A tapintata. A szemérmessége és a kitarulkozása. A finom, meg a drasztikus humora. Az érzékenysége. A kíváncsisága. Az alkotás-szenvedélye és az alázata és az érdekében tanúsított akarnoksága. A titokzatossága. A zabolázhatatlan érzelmi szélsőségei, az elképesztő műveltséget zsúfoló, plasztikus mondatai. A vonzásai és a választásai.

Már akkor is ez volt a legfájdalmasabb, amikor csak Szegedről ment el, Pestre. Hogy kevesebb lesz itt az életbiztonság-érzethez nem nélkülözhető igazodási pont: mit csinálunk? Hogyan élünk? Mihez képest, kihez képest? Az önsajnálatt dült: kevesebb marad a rokon. Törődünk is az ő magányával! Késő bánat.

Jó, hogy megszületett ez a könyv. Legalább van egy könyv. Akik ismerték őt, alighanem mindannyian őszintén hálásak Gyémánt Csillának, a szerzőnek. Adósságainkból törlesztett. Idézetekkel operált, adatokkal, dokumentumokkal, fotókkal – rengeteg, precíz munka; ám ő sem maradtatott intakt – jó barátok voltak. Gyermekkort, pályakezdést, európai barangolást, hazatérést, utolsó éveket tárgyyszerűen ismertető mondatait föl-fölfeszíti a kivédhetetlen, szeretetteljes elfogultság. Így van jól.

S. E.

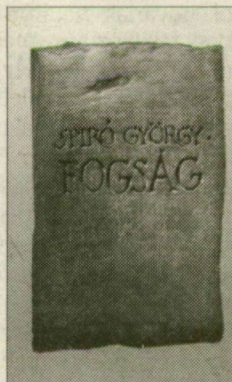
Fogság – kalandok az első századból

Egy század: időszámításunk szerint az első, melyet jól ismerünk, és amelyet nem ismerhetünk, amelyben mitikus és valós idő és tér egymásba gabalyodik. A hasadás százada, régi és új tények és talányok, hitek és hitetlenségek, a római béke és hallatlan méretű vérengzések kora. Ekkor kezdődik az új Európa – egy új szövetséggel –, és ér véget a régi.

A Krisztus halála körüli esztendőktől a zsidóháború végéig követhetjük figyelemmel Spiró György új regényének hőseit, a római zsidó diaszpórában felcseperedett rövidlábú fiút, Urit, akivel elképesztő kalandok, öröme és szomorúságok esnek meg. Titokzatos módon tagja lesz a delegációnak, amely Pérszakhor az adót viszi Jeruzsálembe. Érthetetlen, miért küldik a veszélyes és fárasztó útra e testileg gyenge, tapasztalatlan fiút. Uri Jeruzsálemben, Júdeán és Alexandrián át vándorol, és csak évek múlva kerül vissza Rómába. Mindig másnak, többnek hiszik, mint aki, s így hol együtt vacsorázik Pilátussal, hol tolmácsol a császár előtt, hol pedig a legsanyarúbb számkivettség várja.

Kis- és nagypolitikai kalamajkák gördítik tovább ezt a helyenként pezsgő humorot könnyű, helyenként apokaliptikus képzettársításokban gazdag kalandregényt. Az olvasó hirtelen zuhan bele ebbe a folyamba, amely a Mediterráneum jellemző ókori helyszíneit érintve hömpölyög keresztül a császárváltogató koron, amikor semmi bizonyos nincsen, csak a változás, és amelyben ugyanaz eshetik meg legfelül, ami legalul. Ha a könyv olvasója e forrongásban a jelenre vagy esetleg ama legutóbbi és legvéresebb századra ismerne a felszín alatt, az csakis az ő kényszeres képzeletének szüleménye, melyre természetesen a mű nyitott; éppen úgy, ahogy minden másra: Istenre és emberre, közösségre és egyénre, a semmire és a végtelenre, az egyértelműségekre és az ambivalenciákra, a változások új dimenzióira.

(Spiró György: *Fogság, Magvető Kiadó*, 2005, 774 oldal, 3990 forint)

fókusz
könyvárúhá
TÖRZSVÁSÁRLÓI KÁRTYÁRA
7% KEDVEZMÉNY!

H-6720 Szeged,
Tisza L. krt. 34.
www.fokuszonline.hu
Telefon: (+36 62) 420-624
Fax: (+36 62) 424-789
e-mail: fokusz.szeged@lira.hu

MADARÁSZSULI

Odúk a cinegéknek

Áprilisban – ha csak lehet, minél hamarabb – érdemes kihelyezni a kertbe egy-egy fészkelőodút, így meghonosíthatjuk például a cinegéknek. Az MME megyei csoportja nemcsak apró énekesmadaraknak helyez ki odúkat évről évre, hanem például a ritkaságokszámba menő kékvércsének is.

A kertben bárki által legkönnyebben meghonosítható szencinegének, mezei verébnek 32 milliméteres, kerek röpnylású, legalább 10-15 centi belső átmérőjű, két, két és fél centi vastag deszkából készült odú a legmegfelelőbb, melyet dróttal lehet felfüggeszteni – ha az odú inog, nem zavarja a madarakat – a kert kevésbé zavart helyén lévő fára, macskától minél kevésbé megközelíthetően. Jó, ha a röpnylás dél-délelke felé néz, s fontos, hogy megszűröl is látható legyen. Ha van tavalyról odúnk, a múlt évi, a madarak behordta fészekanyagot el kell belőle távolítani, az odút pedig fertőtleníteni – hívja föl a figyelmet Lovási Péter, az MME Csongrád Megyei Csoportjának titkára.

A megyei csoport az idén egyébként közel száz, cinegéknek, mezei verebeknek való odút helyezett ki, Szegeden például az újszegedi ligetben, a baktói tölgyesben, a sándorfalvi erdőben, és a zsombói láperdőben. Legalább ugyanennyi, vércsék és baglyok megtelepedését lehetővé tevő ládát is kihelyezett a baksi, a vásárhelyi és a cserebökényi puszták fás-facsoportos területein. Elsősorban a ritka kékvércse megtelepítésére szánták a ládákat a madarászok, de a vörösvércse és az erdei fülesbagoly is megtelepszik bennük. A kékvércsék fészkelési lehetőségeinek megteremtésével kapcsolatban már tavaly nagy eredményt ért el a megyei csoport. Tapasztalatai alapján az MME országos szervezete, együttműködve a Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóságával, uniós pályázatot is benyújtott kékvércsevédelmre, az eredményt most várják. A pénz területmegvásárlásra, a legeltetés biztosítására fordítanak, további fészkelőládák kihelyezésén kívül. A területmegvásárlás a madarak nyugalmát biztosítaná, a legeltetés pedig azt, hogy az élőhelyek rövid fűűek maradjanak – így a ritkaságok az adott helyen maradnak. Nemsokára száz szalakóta-odút is kihelyeznek a madarászok – s a színpompás szalakóták már úton vannak hazafelé Afrikából.

F. CS.

● SZEMKÖZT

Újhelyi István az államfőválasztásról

Minden héten szerdán este látható a szegedi Városi Televízió és a Dél-magyarország közös tévéműsora, a Szemközt. Az e heti adásban Újhelyi István szegedi országgyűlési képviselőt, az MSZP alelnökét faggatta Vass Imre szerkesztő-riporter és Szabó C. Szilárd újságíró az államfőválasztás körülményeiről.

MUNKATÁRSUNKTÓL

– A Magyar Szocialista Pártban a köztársasági elnök személyének kiválasztása ugyanolyan demokratikus módon folyt, mint tavaly nyáron a kormányfőválasztás – mondta Újhelyi István. Kikérték, meghallgatták a tagság véleményét, s így lett annyira természetes – hangsúlyozta az MSZP alelnöke –, hogy Magyarország egyik legnépszerűbb politikusát, az Országgyűlés elnökét, Szili Katalint jelölték a posztra. A legtöbben Szili Katalin államfővé választását támogatták az MSZP-ben, de rajta kívül még tízegynéhányan kaptak jelölést – mondta el a szegedi országgyűlési képviselő. „Sajnálom, hogy a Szabad Demokraták Szövetsége nem érezte annak jelentőségét, hogy Szili Katalin milyen nagy presztízzsel bír.”

A koalíciós partnerek között ki-robbant vitával kapcsolatban arra emlékeztetett, hogy az előző ciklusban mekkora huzavona volt abból, hogy az FKGP jelölhetett ál-

lamfőt. „Sokáig úgy tűnt, hogy Orbán Viktor megegyezett Torgyán Józseffel, aztán az egykori miniszterelnök mégis Mádl Ferenc mellett döntött.” Újhelyi szerint pár napon belül lekerül az újságok címlapjáról a köztársaságielnök-jelölés ügye, egy év múlva pedig már senki sem fog emlékezni az államfőválasztással kapcsolatos hajcihőre. Kérdésre válaszolva elmondta, a szocialisták tizenöt éve konzekvensen képviselik a közvetlen köztársaságielnök-választás ügyét, de ehhez módosítani kellene az Alkotmányt. Az SZDSZ „az államfőjelölt ne legyen pártpolitikus” kifogására reagálva közölte: Göncz Árpád is pártpolitikusként kezdte, Mádl Ferenc pedig miniszter volt az Orbán-kormányban és szervezte a Fidesz elnökének éwertékelő beszédét.

– A tárgyalásokon nem volt semmilyen alkudozás a háttérben a szabad demokratákkal a különböző pozíciókról, így a főpolgármesteri posztról – mondta kérdésre válaszolva Újhelyi István. Az alelnök biztos abban, hogy baloldali világnézetű, az MSZP által jelölt személy lesz az államfő, „de lehetséges, hogy nem Szili Katalin.” Újhelyi szerint az nem fordulhat elő, hogy ne a szocialisták jelölje legyen az államfő. A politikus elmondta: még bízik abban, hogy Szilivel kapcsolatban megváltozik az SZDSZ álláspontja.